

EKONOMICKÁ BEZPEČNOST

T3 – Ekonomická bezpečnost a její základní aspekty

Cíl tématu

Cílem daného tématu je charakterizovat ekonomickou bezpečnost, její vnitřní a vnější faktory.

Dílčím cílem je charakterizovat peníze, jejich historii, funkci, pojednat o nelegálních aktivitách s penězi a jejich ochraně.

Bude vysvětlen pojem chudoba, indikátory a způsoby měření a možnosti odstraňování chudoby v ČR.

V další části bude objasněna vzdělanost, zdraví a populační růst a jejich vztah k ekonomické bezpečnosti.

Dílčím cílem bude objasnit pojem zadlužení, měření zadlužení, jejich důsledky.

Úkoly pro samostatnou práci:

1. Vyjmenujte a objasněte vnější faktory ekonomické bezpečnosti.
2. Vyjmenujte a objasněte vnitřní faktory ekonomické bezpečnosti.
3. Vyjmenujte a vysvětlete použití ekonomických a politických prostředků k oslabení ekonomického potenciálu soupeře.
4. Definujte peníze, jejich vývoj a funkce.
5. Pokuste se objasnit pojem čisté a špinavé peníze.
6. Jaké nelegální aktivity s penězi jsou v současnosti nejvíce frekventovány?
7. Objasněte pojem chudoba, způsoby jejího měření.
8. Objasněte jakým způsobem je vnímána chudoba v České republice a jak je u nás odstraňována.
9. Jaký je populační růst v ČR a jaký ve světě? Objasněte tendence.
10. Objasněte vzdělanost v rozvinutých a následně v rozvojových zemích.

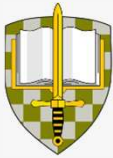

Zdroje

- HŘEBÍK, František a Bohuslav SEKERKA. *Vybrané aspekty ekonomické bezpečnosti*. Praha: Tigris, spol. s r.o., 2018. ISBN 978-80-7490-195-9.
- KRČ, Miroslav a Lenka BRIZGALOVÁ. *Vybrané kapitoly světové ekonomiky: studijní text*. Brno: Univerzita obrany v Brně, 2020. Studijní text. ISBN 978-80-7582-149-2.
- NOVÝ, Jindřich a Vendula HYNKOVÁ. *Makroekonomie I - pro bakalářské studium*. II. díl. Brno: Univerzita obrany, 2010. ISBN 978-80-7231-278-8.
- OLEJNÍČEK Aleš a KRČ Miroslav. *Ekonomika a obrany bezpečnosti I. část*. 1. vyd. Brno: Univerzita obrany v Brně, 2019.
- STRELCOVÁ, Stanislava, SIMAK, Ladislav a KLUČKA, Jozef. (2014). *Modulácia hraničných hodnôt ekonomickej bezpečnosti podnikov*. *Ekonomika poľnohospodárstva*. XIV. 18, 2004.
- VRÁNOVÁ, Zdeňka. *Ekonomická bezpečnost z pohledu vývoje makroekonomických ukazatelů ČR od roku 2000 do současnosti*. Diplomová práce. Brno: Univerzita obrany v Brně, 2015.
- ZEMAN, Petr, ed. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-3037-2. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:7ae54b60-e10d-11e5-984e-005056827e52>.

Obsah

Úvod

1 Ekonomická bezpečnost

Složky ekonomické bezpečnosti

2 Peníze

Čisté a špinavé peníze

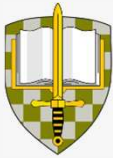
Nelegální aktivity s penězi a ochrana

Státy jako padělatelé

3 Zlato

Závěr

1 Ekonomická bezpečnost

Ekonomickou bezpečnost lze definovat jako stav, ve kterém ekonomika objektu, jehož bezpečnost má být zajištěna (národního státu, seskupení států, supranacionální organizace apod.), není ohrožena hrozbami, které výrazně snižují nebo by mohly snížit její výkonnost potřebnou k zajištění obranných i dalších bezpečnostních kapacit, sociálního smíru a konkurenceschopnosti objektu i jeho jednotlivých složek (tj. především jednotlivých firem) na vnitřních i vnějších trzích.

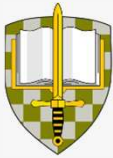

Pojem „**ekonomická** (též hospodářská) **bezpečnost**“ se používá v češtině i ve světových jazycích, a to především v politické a v akademické sféře, přičemž zřejmě více frekventován je v bezpečnostních studiích (a příslušných oblastech politologie, mezinárodních vztahů, ale i vědy o sociální politice) než v ekonomii.

Ekonomika znamená souhrn výrobních vztahů (v určité společnosti) či výrobní činnosti (použití ve smyslu oboru zkoumajícího hospodářskou stránku činnosti určitého odvětví či úseku ani ve smyslu úspornosti/hospodárnosti není v daném kontextu správně).

Přesná definice ekonomické bezpečnosti a její vymezení vůči ostatním bezpečnostem (především národní) je problematická.

Ekonomika totiž ovlivňuje schopnost státu realizovat bezpečnostní opatření, a proto se ekonomická bezpečnost prolíná se všemi dalšími oblastmi bezpečnosti.

Vladimír Šefčík upozorňuje v souvislosti s nárůstem vlivu ekonomiky v mezinárodních bezpečnostních vztazích i na problematiku ekonomické války. Uvádí tři základní významy pojmu:

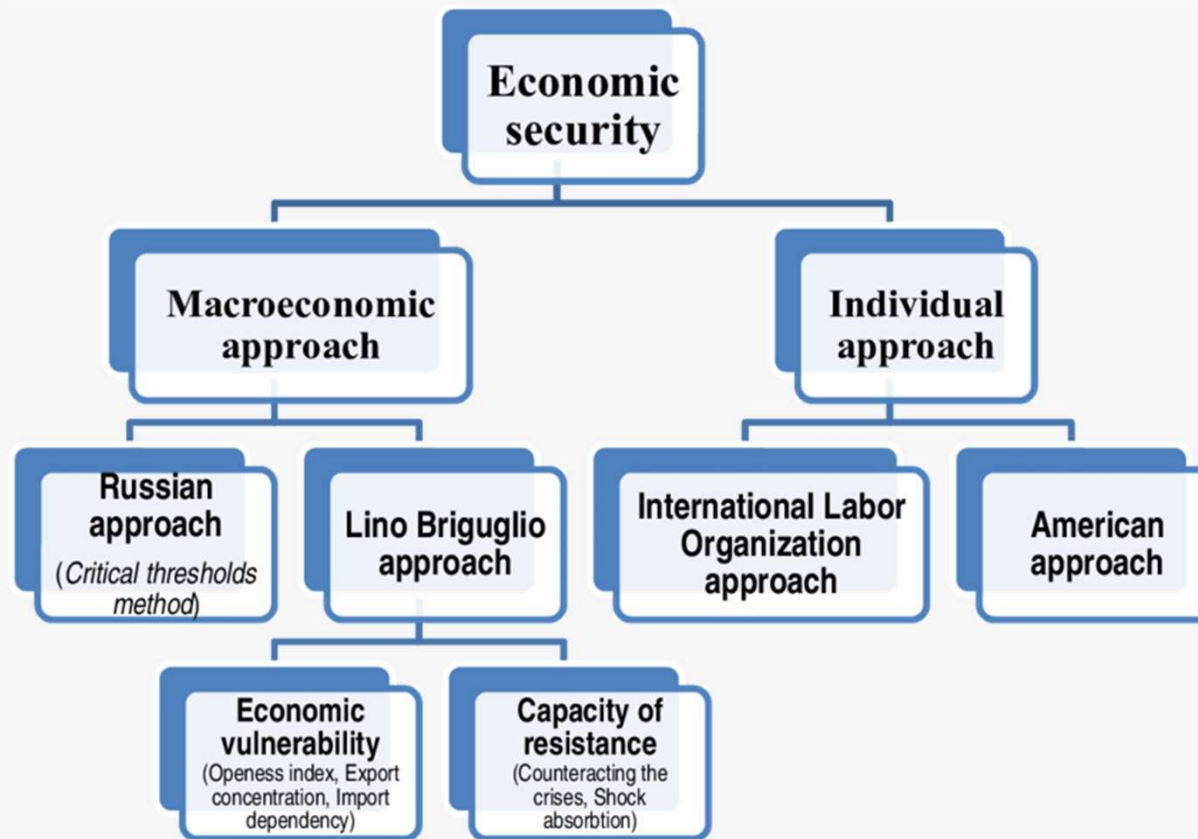
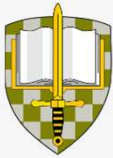
1. Význam, který odpovídá sledování ekonomického cíle. V tomto případě jde o definování ekonomické války z hlediska ekonomické soutěže a konkurenčního boje mezi společnostmi, ale i zeměmi.

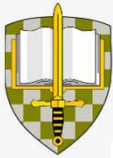
1. Význam, který odpovídá politickému cíli. Ekonomickou válku lze definovat jako stav, kdy je soubor ekonomických nástrojů používaných státem nebo skupinou států s cílem zvýšit závislost určité země nebo skupiny zemí a donutit ji (je) ke změně stávající politiky.
2. Význam, který souvisí s vojenskými či polovojenskými cíli. Jde o stav, kdy je soubor prostředků a nástrojů ekonomického charakteru používán státem nebo skupinou zemí proti jiným zemím v rámci ozbrojeného konfliktu.

Americký přístup – ESI index

Významným ekonomickým zájmem se rozumí zájem na funkčnosti systémů s plošným hospodářským dosahem (energetika, doprava, zdravotnictví, telekomunikace, bankovníctví, výběr daní) a na optimální správě majetku (finance, majetkové podíly, nemovitý majetek, nehmotný majetek), jehož ztráta by mohla ohrozit nebo omezit základní funkce státu.

Škody na ekonomických zájmech státu vznikají skrze přímé **finanční ztráty, ohrožení energetické bezpečnosti, ohrožení jiné infrastruktury s plošným hospodářským dosahem** (např. doprava, telekomunikace, zdravotnictví, bankovníctví a kapitálové trhy) či **ohrožení entit, jejichž poškození má nepřímý, ale doložitelný negativní hospodářský dopad na stát** (životní prostředí, zdraví, podpora exportu, hospodářská soutěž, nezávislost regulačních úřadů, členství v mezinárodních organizacích apod.).

Ekonomické zájmy státu nejvíce ohrožují následující jevy a činnosti:

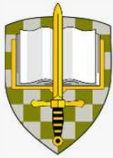
- **slabost a nedbalost uvnitř státu** (např. nedbalý nebo neefektivní přístup zástupců státu, za kterým nestojí nelegální aktivita, a který se odehrává v rámci jinak dobře nastaveného systému; nedostatečné a nedbalé zastupování zájmů státu ze strany státních institucí či úředníků; nedodržování platných právních předpisů ČR a EU; ohrožení utajovaných skutečností z nedbalosti),

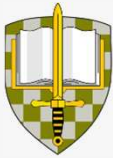
- **legální obchodní aktivity směřující proti dlouhodobým hospodářským a strategickým cílům státu vedené soukromými subjekty nebo cizí mocí** (např. rizikovní investoři; obchodní aktivity mimo běžný dosah státu, ale ohrožující jeho zájmy, nestandardní aktivity zájemců o státní podíly, netransparentnost vlastnické struktury a nejasnost původu finančních prostředků),
- **nekorektní lobbying** (v základní podobě + nepravdivé informace, skrytý zadavatel, skryté zájmy, výrazně negativní dopady lobbovaného rozhodnutí),

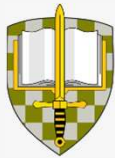
- **systemový nedostatek** umožňující legálně ohrožovat ekonomické zájmy státu, a/nebo znemožňující státu efektivně své zájmy kontrolovat a bránit (nedostatky zákonné úpravy, chybějící koncepce, ovlivňování legislativy a strategických dokumentů, netransparentnost výběrových řízeních atd.),
- **nelegální aktivity** (klientelismus, vydírání, manipulace veřejných zakázek atd.).

2 Peníze

Podle ekonomické teorie jsou peníze statek, který v určité společnosti slouží jako všeobecně přijímaný prostředek směny (platidlo), tedy statek, pro který platí, že velká většina nepřímých směn v nějakém společenství se realizuje jeho prostřednictvím.

Peníze se vyskytují ve formě hotovostních peněz (bankovky, státopky a mince) a ve formě bezhotovostních peněz na účtech bank apod.

V současné době mají peníze tyto **funkce**:

- prostředek směny,
- uchovatel a zásoba hodnoty,
- účetní jednotka,
- standard odložených plateb,
- další funkce.

Měna musí být:

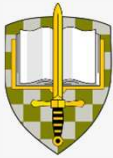
- uznána právním řádem státu, na jehož území působí,
- platebním prostředkem, kterým lze plnit peněžní závazky,
- platebním prostředkem v nebankovním běžném platebním styku,
- prostředkem peněžního uchování hodnot.

- Historie peněz,
- Formy peněz,
- Peněžní soustavy dvacátého století,
- Funkce peněz,
- Komponenty peněžní nabídky,
- Peníze jako nástroj spekulací,
- Čisté a špinavé peníze,
- Nelegální aktivity s penězi,
- Ochranné prvky bankovek.

3 Zlato

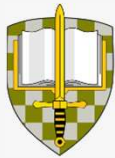
Zlato je:

- chemicky odolný,
- velmi dobře tepelně i elektricky vodivý,
- poměrně měkký kov.

Již od dávnověku byl používán pro výrobu dekorativních předmětů a šperků a jako platidlo. V současné době je navíc důležitým materiálem v elektronice, kde je ceněn jeho nízký přechodový odpor a odolnost proti korozi.

Čisté zlato, je pro šperky příliš měkké, proto se slívá společně s (stříbrem, mědí, zinkem, niklem a paládiem). Pokud se zlato slije společně s paládiem a niklem, vzniká tzv. bílé zlato.

- Po dlouhou dobu sloužilo zlato uložené ve státních bankách jako zlatý standard, garantující hodnotu státem vydávaného oběživa.
- Po druhé světové válce význam zlata jako devizy postupně klesal a zcela tuto funkci přestalo plnit až v roce 1971.
- Při obchodování se zlatem pro bankovní účely bývá zvykem označovat jeho hmotnost v trojských uncích, což je stará jednotka odpovídající 31,1035 g. Investiční zlato se obchoduje ve standardizovaných hmotnostech 1/20 oz, 1/10 oz, 1/4 oz, 1/2 oz, 1oz nebo 1 g, 5 g, 10 g, 20 g, 50 g, 100 g, 250 g, 500 g, 1 kg.

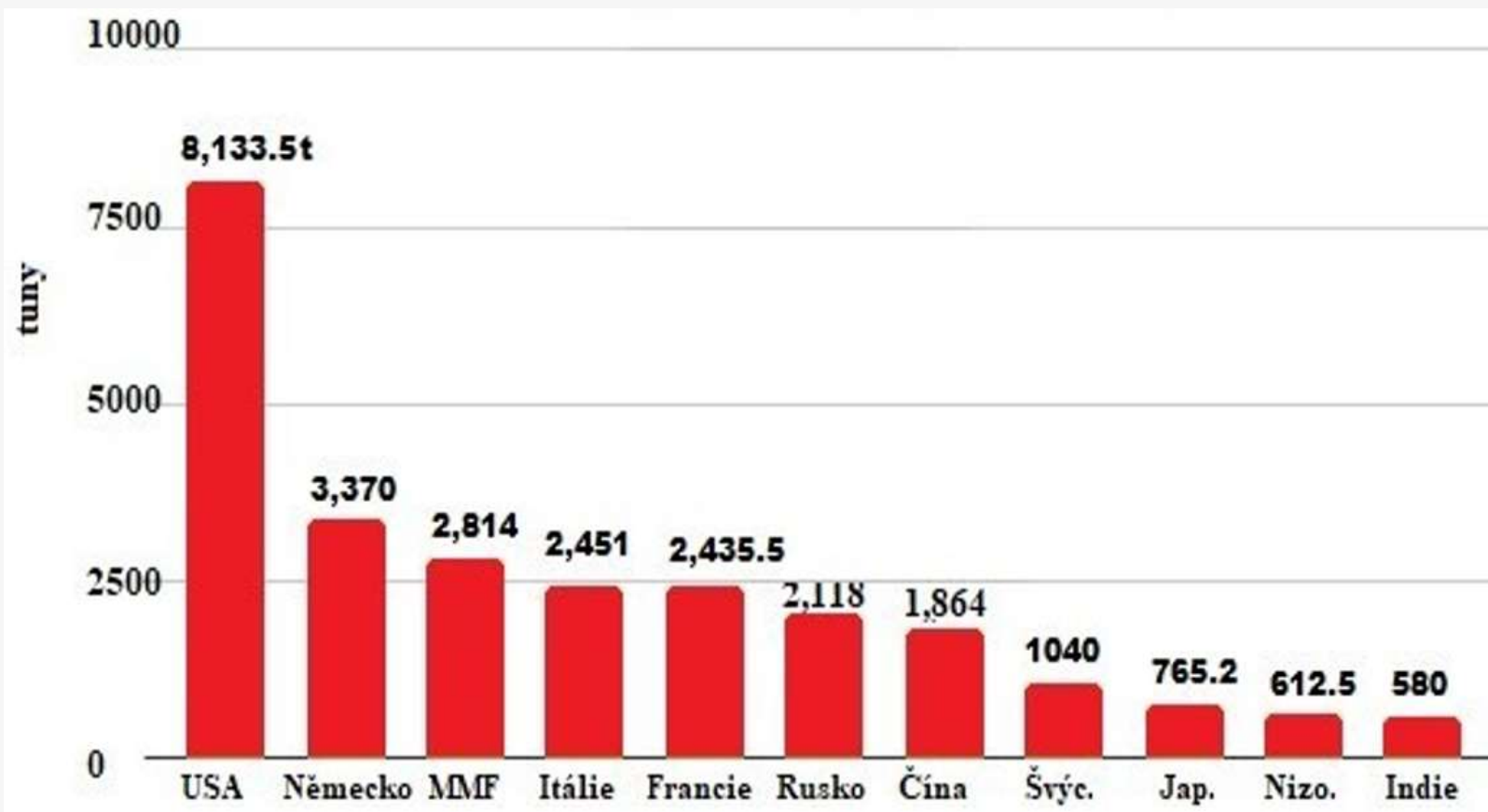
Pořadí	Země	Roční produkce zlata v roce 2017 (v tunách)
1.	Čína	404,1
2.	Austrálie	314,9
3.	Rusko	293,7
4.	USA	221,1
5.	Peru	158,4
6.	Indonésie	136,
7.	Ghana	130,5
8.	Jihoafrická republika	129,8
9.	Mexiko	115,4
10.	Indonésie	100
11.	Ghana	100
12.	Brazílie	80

Tabulka – Roční produkce zlata

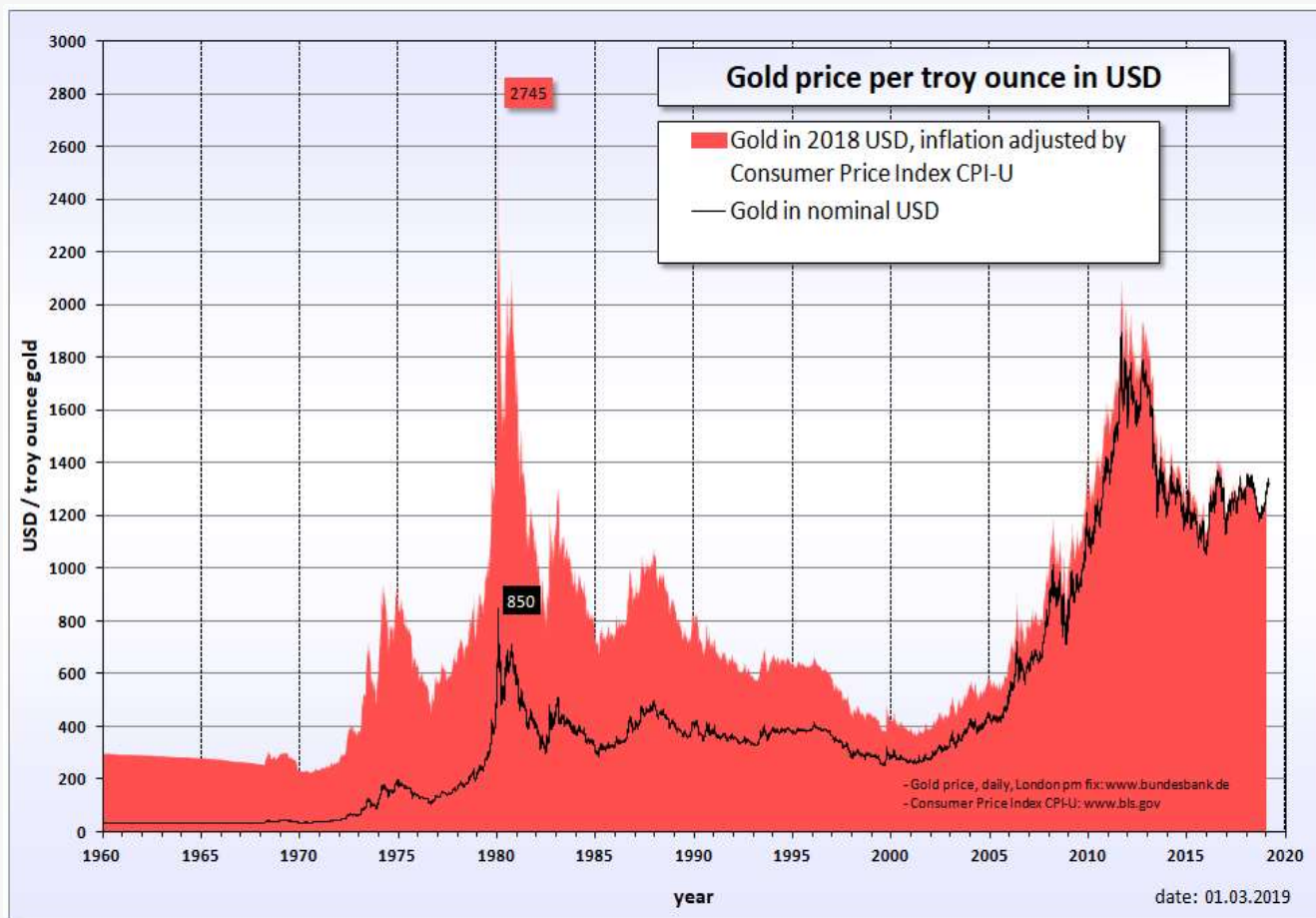

Země	Rezervy
USA	261 502 105,90
Německo	108 349 676,90
MMF	90 473 586,76
Itálie	78 802 687,84
Francie	78 304 343,63
Rusko	68 096 324,11
Čína	33 437 289,01
Švýcarsko	24 602 128,41
Japonsko	24 602 128,41
Nizozemsko	19 692 634,15
Indie	18 647 718,87

Tabulka – Rezervy zlata ve světě (v uncích)

Obrázek – Největší zásoby zlata ve světě (v tunách)

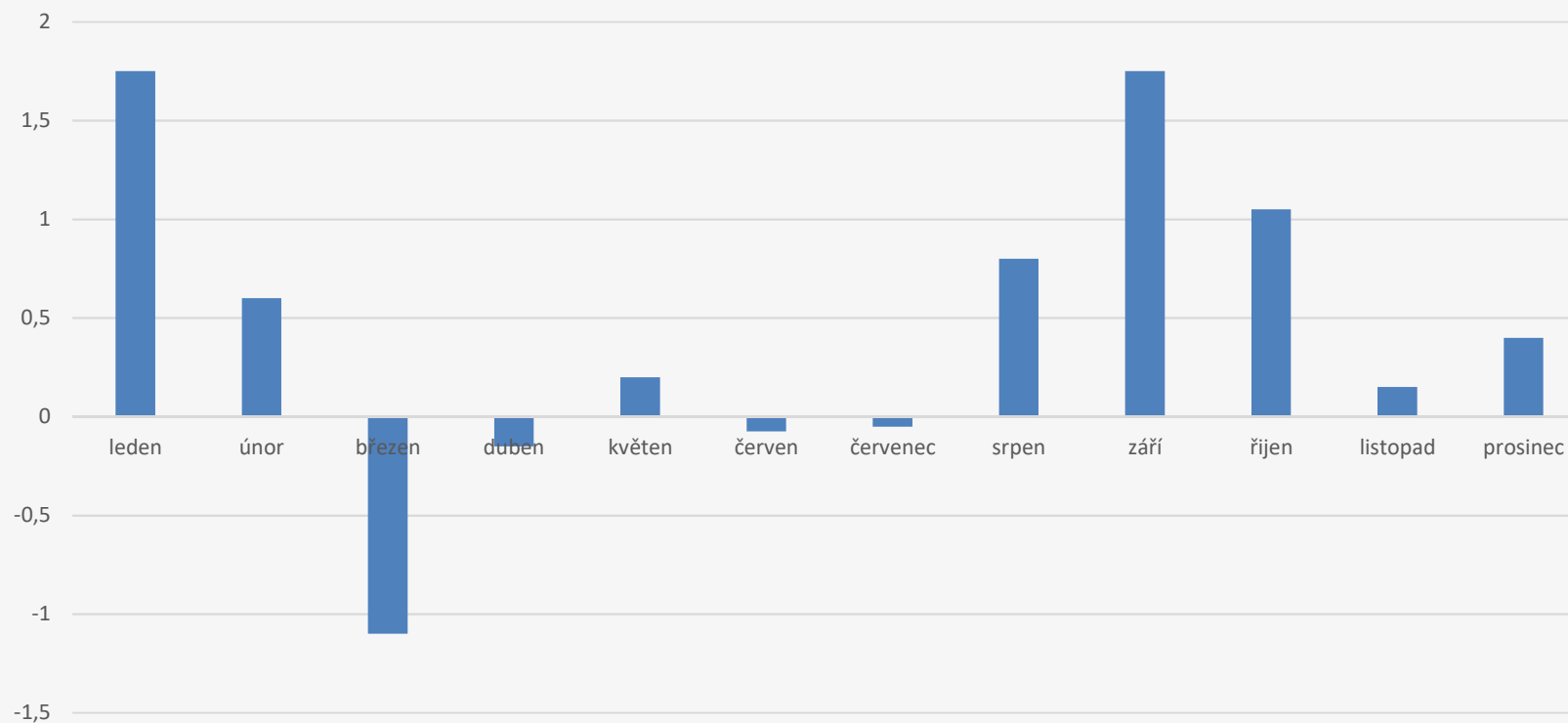
Obrázek – Cena zlata (s.c. 2018, b.c. USD)

	Hodnota (USD/1oz)	Hodnota (Kč/1oz)	Hodnota (kč/g)	Změna (Kč/g)	Změna (Kč)	Změna (% USD)	Změna (% Kč)
5. 11. 2018	1324,35	28,304	910,01	-	-	-	-
6. 5. 2018	1292,05	28,390	912,79	-32,30	86	-2,43	0,30
29. 8. 2018	1178,40	26,614	855,69	-113,65	-1776	-8,80	-6,26
10. 9. 2018	1185,55	26,753	860,15	7,15	139	0,60	0,52
5. 2. 2019	1270,95	29,075	934,82	85,40	2322	7,20	8,68
5. 11. 2019	1287,10	29,496	948,36	16,15	421	1,27	1,44
6. 5. 2019	1335,00	30,531	982,00	64,05	1035	3,72	3,50

Tabulka – Vývoj ceny zlata – srovnání období 2018 a 2019

Obrázek – Průměrná výkonnost zlatá za jednotlivé měsíce v % (1975–2018)

Závěr

Děkuji za pozornost

